

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petitvrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opraviništvo, na katero naise blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. i. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Hrvatske novine o Preširnovi svečanosti.

V organih hrvatske narodne stranke, ki so nam predvčerajšnjem došli, nahajamo obširne poročila slavnosti, ki se je vršila 15. t. m. v Vrbi na čast Preširnu. „Obzor“ pa je prinesel razen poročila svečanosti uveden članek z naslovom „Preširen i Slovenci“, v katerem pravi, da so se na slovanskem jugu od nekdaj borili tuji življi za gospodstvo nad domačim ljudstvom. Rimljani, Avari, Franki, Mongoli i Tartari, Turci, Italijani itd. itd. so se trudili osvojiti si krasne jugoslovanske dežele. Ob času velike bolgarske države, ob času srbskega carstva, ob času samostalnosti hrvatske kazalo se je, kakor da bi Slovani imeli ostati gospodarji, a propalo je carstvo bolgarsko in srbsko, Hrvatsko je tudi zadela osoda nemila. Bolgarski, srbski in hrvatski narod je prišel v stiske a v njih se je tolažil s prošlo slavo in se spominjal samostalnosti svoje upajoč, da se mu povrne. Pri narodu srbskem, bolgarskem in hrvatskem so vzdržale zgodovinske tradicije narodno zavest. „Čega pa naj se spominja Slovenec?“ vpraša „Obzor“ dalje. „On, ki je razcepljen med seboj, katerega aktivno delovanje je že v davnih vekih utrnilo, ki že mnogo stoletij mora nositi tujčevski jarem? V resnici je čudo, da ga niso sevsem odrodili neprijatelji, katerim je v roke pal. Slovenec: nema slavne prošlosti a zato on tem upornije gleda v bodočnost.“

V novejših dobah bore se narodi Evrope za narodno svobodo; Slovencu je trebalo boriti se še za eno blago, za narodnost. Dunajska politika je vse sile upregla, da uniči slovenstvo in povzdigne tam nemščino. Tu so bile nemške šole, nemški vsi uradi, javno in odličnejše življenje vse ponemčeno. Krasne dežele slovenske so bile nemškemu bundu pridružene, kamor niti po prirodi niti po težnji nikakor ne spadajo. Zarad tega tujinskega duha, katerega je dunajska politika vsilila v dežele slovenske, obračali so se pri nas na Hrvatskem konservativci od Slovencev, imajoči jih za tujince. Došla je doba, da se je tudi v tem na bolje obrnilo.

Bog je z obilnimi krasotami obdaril slovenske dežele. Visoke do neba se spenjajoče planine, kljubujoče gromu in burji, vnesle so Slovencu duh; nežna milina gorskih jezer, studencev in potokov mu je srce blažila, in čutila duša je čutila to prirodno krasoto, ki ga je tolažila v nesreči in ga hrabrila. Okorna zemlja, katero s trudom in znojem obdelovati mora, storila je Slovenca marljivega, pridnega, vztrajnega. Vskliknil je on s pesmo slovensko, ne o junacih, ne o prošlosti svojej, ker vsega tega nij imel, nego izlival je svoja osobna čuvstva in pesem je tekla od ust do ust, vzdrževala slovenski jezik. Našli so se tudi umetni pesniki, n. pr. Vodnik, ki so narod povzdigniti se trudili — drugače se nij smelo delati ko s pesmami. Vse to paje ostalo brez velikega vspeha, a prvi in največji, ki je premogel vsa srca, označil cilj in združil duhove v slogu k temu cilju — to je pesnik France Preširen.

Jezik slovenski je Preširen dotiral do znamenite višine, znal je z njim tako ravnati, da je izrazil v njem najtanjša čuvstva, najbesnije burje srca. Misli, katere je izrekel, izvedil je narodu iz srca, vsak ki ga je čital, čutil se je v rodni hiši in priljubila se mu je ta njegova rodna hiša.

Kaj je bilo naravneje nego li-priiti na misel edinstva vseh Slovencev, stanovali oni v kateri jim drago slovenski deželi, Kranjski, Štajerski, Koroški? Ganili in ohrabрили so se videči, koliko umnik storiti more; ves narod se je napolnil z novo močjo, kakor da bi nova kri v njegove žile pritekla. Od te dobe, oslanjajoč se na Hrvate in Srbe, bil je slovenski narod silno borbo proti nemščini, a v tej borbi bila mu je zvezda vodilica — Preširen.

Nij dvombe, da je narod slovenski že doslej izvojeval s svojo žilavostjo krasne vspehe. Narodnost je Slovence priznana barem na papirji, a malo po malo, korak po korak, osvajajo si oni svoja prava na narodni jezik. V šole se on uvaja, že tudi sega v sodbene urade. Slovenski narod, kolikor zaveden, toliko napreden, pač najnapredniji med svojimi jugoslovanskimi brati, bode tudi tu vspeh dosegel.

S Preširnom se veže za Slovence tudi misel o političnem združenju vseh slovenskih dežel. Težko je to tam, kjer je s paragrafi, kraljevskimi besedami in prisegami, in priznanjem celega sveta odobreno združenje, kakor n. pr. združenje Dalmacije in vojne krajine s Hrvatsko. Koliko težje mora to biti pri Slovencih. Mi v interesu celega jugoslovanstva želimo, da se to uresniči, ker bode jugoslovanstvo ojačilo se, kakor se mu eden del ojači. Ako se izvede združenje vseh dežel slovenskih v eno celoto to bode naj divnija himna spevana v slavo Preširnu! Tako „Obzor.“

Drugo glasilo narodne stranke hrvatske „Sudslav. Correspondenz“ piše tudi obširno o Preširnovi svečanosti. Med drugim pravi dostavljajoč Preširnovim verzom „Sem dolgo upal in se bal“ tole: „Globoka tragika v življenju vsega Slovanstva se obrazuje kakor v zrealu tudi v življenju posamesnih odličnih Slovanov. Oni rodovi posebno, ki so že skoro smrti posvečeni, kakor po kakem čudeži življenju zopet dani bili, štejejo med možmi, kateri so jih groba rešili, skoro izključivo take, ki so samo bridko resnost življenja pokusili, a vendar vnesli se nad mukovito stanje svojega naroda in ki so, dasi včasih od svojih zaničevani in ne poznani, oznanjevali boljše dni. Pogled na duševno novoporojenje Čehov in Slovencev podaja samo preštevilne izglede tem besedam — njih življenje je boj, katerega so posamniki pričeli, ko je skoro brezumen se kazal. Toda ta boj bode k cilju privedel in kdor še o tem dvomi, naj pogleda na Preširnovu svečanost, naj pogleda radost celega naroda s katero se obrača k besedi svojega proroka, katerega pesmi še pred kratkim skoro v nobenem srci odmeva našle niso.“

Občni zbor slovenskega pisateljskega društva v Ljubljani.

(Konec.)

Po nagovoru in končanem berilu predsednika poroča tajnik g. prof. Pleteršnik o dozdanjem delovanju društva. Glavni čin prvega odbora je bilo osnovanje Preširnovi svečanosti. Udov šteje društvo nad 100.

Denarničar g. dr. Vošnjak poroča, da denarne razmere društva še niso sijajne, da pa se je štedljivo gospodarilo. Vseh stroškov za Preširnovu svečanost nij bilo več nego 74 gld. A da se društvena blagajnica precej preveč ne oškodi, pokril se je velik del le-teh s svoto, ki se je dobila s posebnim nabiranjem. Društvo pritrdi mnenju bla-

gajnikovemu, da se imajo dohodki od ustanovnikov kapitalizirati. Kolikor se da zdaj proračunati, imelo bode društvo prihodnje leto 500 gld. na porabo.

Vname se daljše posvetovanje o tem, kako naj pisateljsko društvo prihodnje leto svoj denar narodno koristno obrne. Te debate so se udeležili gg. Trstenjak, Pajk in dr.

G. Trstenjak namreč nasvetuje, naj se porabi denar za nagrade pisateljem leposlovnih spisov.

G. Jurčič nasvetuje, da bi se predlog g. predsednika tako preciziral, da pisateljsko društvo sklene nagrado razpisati za dobro povest, in sicer zarad tega, ker druga naša literarna društva pač skrbijo za populariziranje znanosti, a ne tolikanj za beletristično berilo, katero baš ima nalog naš jezik v meščanske kroge širiti.

Prof. Pajk pak predlaga, naj se, ker društvo letos Preširna slavi, izda Album na slavo tega pesnika, knjiga, v katero bi se sprejemali spisi o Preširnu, o njegovem rojstvenem kraju itd.

O teh dveh predlogih so govorili gg. prof. Pleteršnik, dr. Vošnjak, Parapat, Levec, dr. Razlag, Hrvat prof. Tomić. Največ mnenj je koncem bilo, da se dasta oba predloga zediniti, ter, da se izda „Album“, v katerem bodo poleg spisov o Preširnu tudi drugovrstni in posebno beletristični spisi, kateri se naj nagradujejo, kakor bode v močeh pisateljskega društva.

Jurčič izreka, da potegne svoj predlog nazaj in glasuje za „Album“, ako se že denes kateri udje zavežejo v pol leta po en spis doprinesti za to knjigo. Sicer bi ne bilo nemogoče, da denes sklenemo nekaj izdati, a bi ostalo leto in dan pri samem sklepu. Takoj so se obligirali vsaj v pol leta svoj prinesek za ta „Album“ dogotoviti gg. Trstenjak, dr. Razlag, prof. Pajk, dr. Vošnjak, Jurčič, Levec, Šuklje, Ogriec. Nasvet g. Pajkov je bil potem enoglasno sprejet in odbor bode imel skrb, da za to delo pridobi tudi druge slovenske pisatelje.

Dr. Vošnjak nasvetuje, naj društvo, kakor letos v čast spominu Preširnovemu, tako drugo leto v slavo kakega drugega književnika, ki je za slovensko narodno vzbujenje zaslužen, napravi slavnost. To je bilo kot želja občenega zbora sprejeto, in se je odboru prepustilo določiti, ali se napravi narodna slavnost ob času odkritja Tomšičevega spomenika v Mariboru, ali pa v spomin Antona Janežiča v Rožni dolini na Koroškem. Odbor ima tudi vse preskrbeti in pripraviti.

Dr. Razlag v imenu osnovalnega odbora predlaga, naj se pravila (§. 8.) v tem spremené, da se letni donesek podpornih udov zniža od 6 na 3 gold., ker bode tako mogoče več podpornih udov dobiti. Sprejeto. — Pred volitvijo odbora poprime dr. Razlag še enkrat besedo, in po daljšem govoru zakliče slavo spominu umrlega hrvatskega pesnika, Preradovića, kateri je, dasi smo Slovenci politično ločeni od drugih Jugoslovancev, vendar tudi naš pesnik.

Potem so se vršile volitve v odbor. Per acclamationem je društvo volilo g. D. Trstenjaka za predsednika in dr. Razlaga za predsednikovega namestnika. Za denarničarja je bil izvoljen dr. Vošnjak, za tajnika prof. Pleteršnik. V odbor so voljeni gg.: prof. Erjavec, Jurčič, Noll, Stritar in dr. Zarnik.

„Slovenski Narod“ pak priporoča to društvo vsem rodoljubom, da ga podpirajo. Ustanovniki plačajo 50 gld. za vselej, podporni udje 3 gld. na leto. Podpirajte literarne delavce, oni stvarjajo literaturo, in ta narod najbolj dviga.

Občni zbor delniškega društva „Narodna tiskarna“.

(Konec.)

G. dr. Zarnik poprime besedo, ter nasvetuje, naj bi se „Slov. Narod“ že od novega leta 1873 začel kot dnevnik izdaval. Podpira svoj predlog v daljšem govoru, v katerem razvija potrebo dnevnika, ako se Slovenci hočemo prišteti politično izobraženim narodom. Že toliko let se sliši želja po dnevniku, naj se zdaj vresniči, ker je med Slovenci že dovolj razumništva, da bo dnevnik gotovo imel dovolj duševne in gmotne podpore. Ako bi tudi v 1. letu morebiti odpadali nekateri naročniki, pa bodo drugi pristopali, ker se vsako leto širi kolo omikanih Slovencev. Ogerski Srbi, manj nego mi, izdajajo tri večje liste, Hrvatji imajo tri dnevnike, in mi ne bi mogli lista vzdrževati, ki bi bil vreden našega naroda?

G. dr. Vošnjak: Po proračunu dohodkov in stroškov dnevnika, katerega je sestavilo uredništvo „Naroda“ in vodstvo tiskarne in ki ga naznanjam sl. zboru (bere proračun) se kaže, da dnevnik z 800 naročniki shaja, ako plačajo zunanji abonenti po 16 gold. ljubljanski po 13 gld. na leto.

G. Doljak iz Solkana: Poizvedeli smo iz poročila osnovalnega odbora, velike denarne žrtve, katere so o svojem času doprinali posamni rodoljubi, samo da so ustanovili pol. list. In zdaj ko imamo dovolj kapitala in je list že toliko razširjen, da na trdih nogah stoji, bi iz straha pred kako izgubo ne stopili še korak naprej in „Slov. Narod“ ne spremenili v dnevnik? To bi ne bilo častno za nas. In ko bi tudi kaka denarna izguba gotova bila, nas vendar to ne bode plašilo, ako pomislimo, koliko so žrtvovali prvi ustanovniki. Sicer pa se iz proračuna za stroške dnevnika kaže, da tudi dnevnik brez posebnega deficita lahko izhaja. Zatorej podpiram predlog g. dra. Zarnika, naj „Slov. Narod“ že o novem letu kot dnevnik začne izhajati in še dostavim, naj se upravnemu odboru naloži, da stori vse potrebne priprave, da se izvrši denašnji sklep občnega zbora.

G. Davorin Trstenjak izreče željo, ne da bi hotel zdanjemu uredništvu nezaupnico dati, naj se poseben odsek političko izvedenih mož sestavi, kateri bi imel s svetom in dejanjem uredovanje in vedenje „Slov. Naroda“ v političnih vprašanjih nadzorovati, komité, do katerega bi se v dvomljivih slučajih lahko obrnil urednik lista.

G. dr. Ahačič temu nasvetu pritrdi, ker po takem načinu ostane list vselej glasilo cele polit. stranke, katero zastopa.

G. Jurčič zoper to nič nema ugovarjati, marveč meni, da bode uredniku še ljubo, če se more obračati do izvedenih mož za svet, ker je tako njegova odgovornost narodni stranki nasproti lažja in manjša.

Pri glasovanju je enoglasno sprejet nasvet g. dra. Zarnika z dostavkom g. Doljaka.

G. dr. Vošnjak nasvetuje, da se naj zraven „Naroda“ ustanovi mal tednik, ki bi se po najnižji ceni daval in imel nalogo, med prostim ljudstvom političko vednost širiti; razvija, kako bi se z malimi stroški za delniško društvo dal tak list izdavat i t d.

Po ugovoru g. Klavžarja, da bi morebiti duševnih moči pomanjkovalo za toliko listov, da bi škodoval tednikom v družih slovenskih krajih, ki so tudi politički in za svoje kraje silno potrebni, odstopi g. dr. Vošnjak od svojega predloga, ker denes nij več časa o tej stvari dalje debatirati; vendar si pridržuje, ta predlog staviti v prihodnjem občnem zboru, če bodo razmere potrebo takega lista pokazale.

Potem se vrše volitve:

1. se volita gg. J. Noll in F. Hren, da dopišeta zapisnik občnega zbora;

2. kot skrutinatorji se volijo gg. dr. Ahačič, Grasselli, Gutman in dr. Vošnjak;

3. Za volitev upravnega odbora in pregledovalnega odseka se oddajo volilni listi. Ker je bilo že prepozno, da bi se skrutiniranje takoj vršilo, oddal je g. predsednik vse volilne liste nazočemu sodnijskemu komisariju c. kr. notarju g. dr. Orlu, da gg. skrutinatorji v njegovi kanceliji seštejejo glasove, in sklene sejo.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 20. sept. [Izv. dop.] „Laibacherica“ je ondan kvasila v svoji rabriki „Lokales“ in v „Original-korespondenciji“ iz Logateca, da slovenski učitelji na Kranjskem niso zadovoljni s slovenskim učiteljskim društvom, češ, da to društvo se peča z „nacionalšvindlom“ in da podpira „klerikalnost“. A zastoni, menimo, si nemškutar zida zlate gradove, da bi kranjski učitelji bili protinarnodni. Takih nemškutarčkov šteje samo Ljubljana v kakih petih učiteljih revčkah, ki niso ne krop ne voda. Naši slovenski učitelji se ne zmenijo za neslane pisarije „Laibacherice“, ampak verujejo trdno našim slovenskim učiteljskim prvakom. „Laibacherica“ misli, da se ji bode posrečilo kako nemškutarsko-liberalno društvo osnovali, a moti se jako, kajti naši učitelji stojé kot zid in skala za narodno šolo, za narodno društvo.

Iz Ljubljane, 21. septembra. [Izv. dop.] Denes popoldne se je s poštnim vlakom pripeljal gospod France Levstik iz Dunaja v Ljubljano, da tu nastopi službo skriptorja v licealni biblioteki, za katero je 31. avgusta imenovan bil. Pričakovalo je slavnega pisatelja na kolodvoru precejšno število prijateljev in čestilcev, ki so zaslužnega, toliko tuge pretrpelega moža srčno pozdravili o vrnitvi v domovino. Nijmo sicer videli v vrsti pozdravljajočih nobene „prvaške“ glave, ali sprejem nij bil zaradi tega nič manj srčen in prijazen.

Včeraj na večer se je ob pol 10. pripeljal 2. in 3. bataljon domačega polka, baron Kuhn, s Tridenta od Kranjske gore v Ljubljano. Kakor so že na Tirolskem, kjer je naš polk skozi šest let bival, prav srčno od njega poslovili se, tako so tem srčneje naš polk o prihodu na Krajsko pozdravljali. V Ljubljani se je bilo zbralo na kolodvoru na tisoče ljudi, domače rojake pozdravljat. Tudi gospod Perona s precejšnjim sabljami oboroženim številom policajev je bil nazoč. Čemu? to uganko rešiti se je trudilo mnogo nazočih. Godba domačega polka je svirala same narodne pesmi, med katerimi je bila posebno popotnica „Rado ide Sribin“ od občinstva s ploskom in živoklici odzdravljena. O 11. uri je odpeljal vlak naše vojake v Trst. Slava in Živio je klicalo občinstvo in s klicem: „Živio Slovenci“ so se svoje narodnosti zavedni vojaki odzdravljali. Ne dvomimo, da bodo tržaški okoličani, svoje brate Slovence prav gorko sprejeli in z njim prijazno občevali. Naši so se srčno veselili, od samih Lahov prti zopet med Slovence. V ponedeljek se bode drugi oddelek domačega polka, ob 11h zvečer, odpeljal v Trst.

S Pohorja 18. sept. [Izv. dop.] Po noči od 16. na 17. t. m. so prišli v okolico sv. Lovrenca v Puščavi tatje ali kakor tam pravijo „šelmi“, da bi tamkaj svojo srečo poskusili. Pa za zdaj jim je spotletelo, ker so se ljudje prebudili in je odgnali. Bili so oboroženi, ker so pri neki hiši, ko je gospodinja prišla gledat, kaj se zunaj godi, na njo dvakrat usrelili, k sreči je ne zadeli. Ravno tako se je zgodilo pri drugi hiši. Obiskali so kakih osem hiš, so tedaj morali prav hitro hoditi, ker hrami na Pohorji niso ravno tako blizu skupaj. Pa, akoravno so je povsodi pregnali, vendar nij vse brez nesreče ostalo. Pri neki hiši namreč, kjer je bila žena z otroki sama doma, sliši ta zunaj ropotanje, odpre okno in, kakor

hitro se prepriča, kakšni gosti jo hodijo obiskat, začne pomoči klicati. Pa kakor hitro se oglasi, jo od zunaj eden s polenom po glavi udari, da je omedlela, in rana je precej nevarna, da ako se možgani unamejo, še utegne umreti. Nij veliko manjkalo, da bi še ob eno oko prišla.

Enaki dogodjaji so bili tukaj dolgo zelo, zelo redki, in le nektera leta sém, kar nemški mogočnejši v lesenjači na Dunaji samo ustavo utrjujejo in so za polajšanje kazni hudodelnikov skrbeli, so se v tem kraju tatvine pomnožile. Ljudstvo je za tega voljo jako razkačeno. Pa saj tudi drugače biti ne more, ako premisli in sliši, kako po očetovsko se za take ljudi skrbi. Boljše se jim godi, kakor vsakemu pridnemu delavcu. Pripravi se za nje prav čedna soba, skrbi se se za dober, rekel bi gosposki živež, in joj nadzorniku, ako se kateri potepuh potoži, da se nekoliko ostro z njim ravna. Po zimi se mora na stroške davkov hiša dobro greti, da nebi grabežem dolgi prsti pomrznil. In slišalo se je že, da so lenuhi v jesen krali in se pustili, kadar se je zima bližala, vjeti, da so bili zaprti, ker kakor se hvalijo, so tam dobro oskrbljeni in se vrnejo dobro rejeni v domačijo, bolj podučeni v svoji „meštiriji.“ Povsodi ljudstvo kliče, da bi se bolj ostro s takimi hudodelniki ravnalo. Ako se bo tako nadalje godilo, bodo ljudje primorani, si sami pomagati. In kaj se bo takrat godilo, premislite gospodje, kateri postave za hudodelnike snujete.

Politični razgled.

„Proračun ali tri ministerstva“! je parola v delegacijah. Vkupno, cislajtansko in ogersko ministerstvo baje namerava vsako z vsem svojim uplivom delati na to, da se v delegacijah proračun brez izbriska sprejme. Ako se to ne zgodi, utegne nastati trojna ministerska kriza v ene državi. Časopisi se za sedaj ostro obračajo proti vojnemu ministru Kuhnu, ki napravi vsako leto višji proračun.

V svojej sobotnej številki je prinesel „Vaterland“ novost, da je cesar ministrom ukazal sestaviti memorandum v položaji in daljših korakih ministerstva. Ministerski listi so precej odgovorili, da je novost v „Vat.“ izmišljena, a „Vat.“ trdi, da je avtentična in da mu je iz dvorskih krogov došla. Memorandum so podpisali vsi ministri razen ministra deželne brambe Horst-a; glavne črte v onem pismu so: Državne osnovne postave se imajo vzdržati. Upor opozicije je umeten. Na Češkem prodira prepričanje, da so dosedaj stavljenе tirjatve presiljene in v obče se češko ljudstvo emancipirati začne od svojih dosedanjih voditeljev. Med državopravno in katoliško opozicijo je bistven razloček. Katoličanje, posebno Tirolci, so samo iz konfesijonalnih uzrokov federalisti. Ker pa je ministerstvo izreklo, da da ne bode dalje šlo po antikatoliške poti, sme se pričakovati, da se bodo katoličani od državopravne opozicije ločili. Poljaki bodo z elaboratom pododbora v državnem zboru zadovoljni in se bodo združili z ustanovoverno stranko. Tako ministerski memorandum o položaji; o svojih daljših korakih pravi ministerstvo: Po koncu obravnav v delegacijah bodo deželni zbori sklicani, da dovoles deželne potrebe; gališkemu zboru bode predložen elaborat pododborov. Koncem novembra ali početkom decembra bode državni zbor sklican, da dovoli proračun in obravnjuje gališko stvar. Pokornost državnega zbora je brezdvomna; katoliška stranka se bodo delovanja v parlamentu gotovo udeležila, samo Čehov ne bode.

To so glavne črte ministerske spomenice. Že samo to, da je cesar od ministerstva tako spomenico terjal, kaže, da merodajni krogi ministerstvu neobmejeno ne zaupajo. Ako pa pogledamo na memorandum sam, vidimo, da ministerstvo položaja ne pozna in se v iluzijah ziblje. Ministerstvo misli, da Čehi zgrevano kličejo: „pater peccavi;“ spominjamo samo na nedavno tudi od nas omenjen članek v organu českich ustavovercev „Ta-

gebote aus Böhmen“, ki svari svojo stranko, naj se ne udaje zmotam o česki narodni stranki. Katoličani na Tirolskem se bodo od državopravne opozicije ločili, upa ministerstvo. In ravno kar izreka organ tirolskih federalistov „N. Tiroler Stimmen“, da bodo Tirolci roko podali pravnej stranki v drugih deželah. Kako stoji s pričakovanim udeležanjem katoličanov državnega zbora, nam tudi povedo „Tir. Stimmen“, ki imenujejo poslanca Giovanelli-a, ki nij šel v državni zbor, „eminentno politično glavo“ in pravijo nadalje, da bodo zanaprej vsi tirolski poslanci „samo po enej poti hodili“.

V ogrskem državnem zboru je bil na predlog cesarjev grof Festetič voljen za čuvaja ogrske krone. Obetal je izvoljenec, da „bode krono zvesto čuval in ne pustil da bi se iz dežele vzela.“ —

Iz Pariza javljajo, da se dve monarhični stranki, burbonska in orleanska zedinjujeta proti republiki.

Razne stvari.

* (Stara krivica), katera se Slovincem godi, ponovila se je in je od zdanje vlade dobila zopetno potrjilo in nemško posvečenje. Hotelo se je menda slovenskemu narodu v novič v spomin poklicati, da je tuju in tujstvu rob, da se mu naravne pravice še nehte dati; zato je vlada poročila deželnemu odboru kranjskemu, da slovenske pravne akademije v Ljubljani neče dovoliti, da slovenskemu jeziku na slovenskih gimnazijah neče dostojnega mesta dati. Nemške novine imajo svoje veselje nad tem novim udarcem, katerega nemška oblast zalaga našemu narodu, — mi, mi pa nijmo od teh razmer in od teh oblastnikov, ki so zdaj na površji, nič boljšega pričakovali. — Ali omagamo za to ne! Zopet in zopet bode narod stavil iste terjatve, dokler ne bodo izpolnene. Med tem pa treba da delamo, če druge nij dopuščeno, vsaj na polji slovstva in narodnega probujenja!

* (V. č. g. dr. J. Zlat. Pogačar) nam naznanja da nikakoršne volitve v odbor „Slovenske Matice“ ne prevzame.

* (Prof. J. Pajk v Mariboru) se je za dobo tega ministerstva učiteljske službi odpovedal.

* (Iz Šoštanja) se nam piše: Začetkom tekočega meseca je prečast. gospod Peter Musi, nadučitelj v Šoštanju, nastopil počitek. Priznано mu je za užitek 600 gld. na leto. Omenjeni je bil neutrujen delavec na pedagogičnem polji, izvrsten rodoljub, v šoli pa vedno skrben oče izročene mladine. Starši in predstari zadnjih otrok se s hvaležnim čutjem spominjajo vrlega učitelja, kojemu je presvitli cesar lansko leto zaradi mnogih zaslug zlati križec podelil. Iz srca privoščimo blagemu gospodu v pokoji primerno bogati letni užitek penzije, kojega priberačiti bi v prejšnjih letih ne bi bilo mogoče!

* (Kantata na slavo Preširnovu), kateri je po Stritarjevih besedah zložil napev dr. B. Ipavec, je vredna, da se udomači med pevskimi društvi po vsej Sloveniji. „Cela kompozicija je — tako nam piše strokovnjak v glasbi — v narodnem duhu izdelana; prične se s zborom v es-dur, ki izrazuje priromanje ljudstva od daljnih strani k Preširnovi slavnosti prav karakteristično; ko ta zbor z malim ritardandom neha, vstopi čveterospev v as-dur (tempo andante con moto) ki je jako krasen kar se tiče misli in skladbe, zibljejo se v njem glasovi tako prijetno kakor v malokateri drugi kompoziciji, čveterospev jenja z ritardandom in pri zadnjih taktih vstopi v es-dur, v kateri glasovrsti (Tonart) začenja prav tiho zbor znano Fleišmanovo melodijo „luna sije“, vmes pa zadoni bariton solo s popolno samostojno melodijo. Ta številka čini velik efekt in je ena najlepših številk kompozicije. Na to zadoni krepko zbor skozi 8 taktov, kateremu sledi recitativ za tenor v es-dur spremljevan od zbora. Recitativ je izvrstno dramatično zložen, tako da mora vsacega poslušalca ganiti. Za tem sledi čveterospev v g-dur s prav

lehkotno melodijo, ponavlja ga potem zbor in jenja poco ritardando z izdržajem (korono), zagrmi na to maestoso z besedami „Preširen budi“ in prestopi k zadnji številki zopet v as-dur. Zadnji zbor je popolno enak prvemu le da je proti koncu v nekaterih taktih majhna sprememba, konča pa z veličastnim ritardandom.“

* (O surovosti služabnikov in uradnikov Rudolfove železnice) nam od vseh krajev tožbe prihajajo. Ljudje, ki so se udeležili Preširnovi svečanosti in so se morali po gorenjski železnici voziti, so edini v mnenju, da tako surovih in z občinstvom brezobzirnih uradnikov nima nobena železnica. Menimo, da to vendar nij v interesu železniškega društva, če dežela, skozi katero njena proga gre, nema nič nego pravične pritožbe. Zahtevati se torej more od glavnega vodstva tega podjetja, da svojim činovnikom v glavo vbije najnavadnejše oblike družabnega občenja. Če ne, bode moralo občinstvo enako z enakim vračati.

* („V“ ali „na“ Vrbi.) Poročevaje o Preširnovi svečanosti smo pisali „Na Vrbi.“ Rojen Vrbenjan nam piše, da to nij prav, temuč da se govori samo: „V Vrbi.“ — V takih rečeh je res samo narod in njegovo govorjenje merodajno.

* (Občni zbor društva „Šola“) v podporo narodnim kranjskim učiteljem in šolam bode v sredo, 25. tega meseca ob 11. uri dopoldne v sobi 4. razreda v velikem šolskem poslopi. Na dnevnem redu bode, da bi se društvo iz Idrije v Ljubljano preselilo in da bi se delovanje tega društva razširilo čez vse slovenske dežele. — (Ker ima to društvo namen, podpirati narodne slovenske učitelje in šole, in ker ljubljanski nemškutarji s svojim Schulpfennigom nameravajo učitelje na svoje nemškv limanice loviti, je res zadnji čas, da se v Ljubljani in od narodne strani stori kaj za učitelje naše, za katere prosreduje društvo „Šola“. Treba je sedaj, da tudi neučitelji se društva „Šola“ udeležujejo in tudi v odbor stopijo. Le na noge šolski prijatelji! Uredn.)

* (Iz Ljubljane) se nam piše: Pri daljnem izobraževanju kranjskih učiteljev v Ljubljani glavni učitelji Lesjak, Linhart, Gariboldi še vedno skoraj samo po nemški razlagajo, če ravno je večina slušateljev zahtevala slovensko prednašanje. Tako neče Linhart nič slovenski prednašati, Lesjak samo abecednik slovenski razlaga, pedagogiko pa nemški. Pl. Gariboldi uči dva predmeta v slovenskem, jeziku geometrijo pa le nemški. Zakaj to? Ali se njiste naučile slov. terminologije? Čas je. —

* (Prvi zbor vseh slov. učiteljev) v Ljubljani je nemškutarjem hud trn v peti. Deschman se menda strašno jezi nad tem in svojo jezo razodeva mestnim učiteljem, od katerih jih je nekaj ničel oplašil — a ne vseh, zlasti glavnih oseb ne. Odbor slov. uč. društva je prosil podporo za zbor mestni zbor ljubljanski, v katerem sedé veliki šolski prijatelji, kakor se sami imenujejo, in dobil je od teh šolskih prijateljev (!?) — nič. Župan je baje pri neki priliki rekel: Diese Lehrer wollen uns zum besten haben. — O ne, gosp. župan, učitelji bi bili v istini radi kaj prijeli, a vi menda hranite peneze za kak nemšk učiteljski zbor.

* (Istrijske ljuške šole) poitaličiti se vrlo trudijo isterske šolske oblasti. Tako je ravno sedaj v Istri razpisanih mnogo učiteljskih mest in v razpisu se zahteva znanje italijanskega jezika in „znanje enega v Istri govorjenega slovanskega narečja.“ S tem pridatkom priznava šolska oblast v Istri, da je materni jezik temelj vsaki šoli in vsakemu nauku, a kljubu temu je v mnogih občinah, kjer nikdo skoro italijanskega jezika ne govori, v ljudskih šolah učni jezik italijanski. „Naša Sloga“ opominja za to slovanske isterske občine, naj odločno zahtevajo slovanski učni jezik v svojih šolah, ker je izključivo od občin odvisno, v katerem jeziku so otroci poučujoče.

* („Vaterland“), časopis, ki lažnjiveje in hudobnejše o slovenskih odnašajih, posebno o „Sl. Narodu“ piše nego celo kateri drug nemški list,

dru Vošnjaku oponaša, da nij za slovensko slovstvo še nič pisal, kakor nekoje „Brandartikel“ v „Slov. Narod.“ Mi pa poznamo in povemo temu zvijačnemu dopisniku te-le Vošnjakove spise: 1) „Slovenci, kaj čemo? 1866. Tisk v Ljubljani, 6 tiskanih pol. Ta knjižica se je pred volitvami v deželni zbor 1867 l. razposlala vsem slovensko-štajerskim volivcem in kakor se je sploh trdilo, užročila, da so tačas povsod zmagali slovenski kandidati. 2) „Učimo se od Čeho-Slovanov“ 1868 l. s dodanimi pravili čeških založnic. 3) „Slovenski tabori“ 1871. Izdalo slov. pol. društvo v Mariboru. 4) „Kolera“, v koledarju društva sv. Mohorja 1869. 5) „Posojilnice na pomoč kmetskemu ljudstvu“, v koledarju za l. 1872, z dodanimi izglednimi pravili takih posojilnic, po katerih se je res v tem letu že troje posojilnic: v Ljutomeru in Mariboru na Štajerskem in v Zilski Bistrici na Koroškem ustanovilo. 6) „Praga“ v koledarju društva sv. Mohorja za l. 1873. 7) Tiska se za društvo sv. Mohorja: „Umno kletarstvo“ v 22.000 iztisih, katero bo obsegalo 10—12 tiskanih pol. Razve tega je spisal mnogo dopisov večjega in manjšega obsega v „Novice“ od l. 1861 do 1865, v „Slovenca“ od 1865 do 1867 in v „Slov. Narod“ Koliko si pa ti že spisal v slovenščini za narod, ova duh „Vaterlandov?“]

* (Skušnje kandidatov za ljudske in meščanske šole) bodo 8. oktobra t. l. se pričele v Ljubljani. Oglasi s prilogi do konca septembra.

* (Izpraznena) je služba okrajnega okrajnega sodnika v Vipavi (1300 gl.); prošnje do 18. oktobra pri predsedniku deželne sodnije v Ljubljani, znanje slovenskega jezika v bdsedi in pisnu potrebno. — Na državni gimnaziji v Trstu ste izpraznjeni dve filologični učiteljski službi; prošnje do 15. novembra.

* (Letina na Srbskem) je letos jako slaba. Boje se lakote in vlada že pripravlja pomočke proti temu zlu. Turšice, katera je glavni živež prostim Srbom, je prav malo in potreba bode privazati jo iz Bosne in Valahije.

* (Slovani na znanstvenem potovanji.) „Obzor“ piše: „Že se je začela izvajati ideja o iskanji severnega pola naše zemeljske kroglice. Brod „Tegetthoff“ že plava po severnem atlantiškem oceanu. Svet bode hvalil Nemce in Magjare, da so toliko požrtvovalni, da gredo v interesu znanosti na pot, iz katerega se sicer morejo vrniti a morejo pa tudi priti ob življenje. V resnici pa je na brodu „Tegetthoff“ polovica Hrvatov. (Slede imena 12 Hrvatov, ki so večinom okolo Reke domá.) Na brodu je samo eden Magjar. — „Tegetthoff“ bode plul po morji od Novaje zemlje. Sluti se, da je na severu Behringove ceste neka še ne znana zemlja. Potniki bi radi prišli v Behringovo cesto, ako bode mogoče; ako ne bode, radi bi došli barem daleč na neznano zemljo na severu Azije. Od Novaje zemlje do Behringove ceste nekoliko milj. od azijske obale, je vse neznano. Na tri leta je odmerjeno potovanje in preiskanje tega neznanega kraja.“

* (Podmorski telegraf.) Novost po podmorskem telegrafu iz Londona v New-York poslana, potrebuje do tje 13 minut 59½ sekund, torej še ne popolno četrt ure. Ako bi kdo iz Slovenskega hotel v Ameriko telegrafirati, došel bi telegram do New-Yorka črez kako uro potem, ko je bil na Slovenskem oddan. Mnogo poprej ko se je pred 30 leti kaka reč iz Trsta v Ljubljano izvedla, se izve sedaj iz Ljubljane v Ameriko.

* (Društvo zakonskih kandidatov) se je baje ustanovilo v Pragi. Udje tega društva so možje, ki so v takih okoliščinah, da se morejo ženiti, in pri društvenih shodih se bodo udje k ženitvi spodbujali. Razven tega dobijo oni udje društva, ki se ženijo, dobre neveste naznanjajo itd., darila. Ko je bila ta novica že stavljena, smo o društvu zakonskih kandidatov izvedli, da misli izdavat srečke. Posestnica vsake srečke lahko dobi noža z dote vred. Glavni dobitki bodo še posebej obdarjeni.

Tiskar: F. Skaza in drugih.